

**UREDBU
O IZMJENI UREDBE O HIGIJENI HRANE***

Član 1

U Uredbi o higijeni hrane ("Službeni list CG", br. 13/16, 80/16, 80/18 i 42/21), Prilozi 1 i 2 mijenjaju se i glase:

„PRILOG 1

**OPŠTI ZAHTJEVI HIGIJENE U PRIMARNOJ PROIZVODNJI HRANE SA PRATEĆIM
DJELATNOSTIMA**

I Opšti zahtjevi higijene

Higijena hrane su mjere i uslovi neophodni za kontrolu opasnosti i obezbjeđivanje pogodnosti hrane za ishranu ljudi u skladu sa njenom namjenom.

1. Subjekat poslovanja u primarnoj proizvodnji mora da sprovodi mjere koje su utvrđene posebnim propisima koje se odnose na kontrolu opasnosti u primarnoj proizvodnji sa pratećim djelatnostima, uključujući i mjere:

a) za kontrolu kontaminacije koja potiče iz vazduha, zemlje, vode, hrane za životinje, đubriva, veterinarskih lijekova, sredstava za zaštitu bilja, biocida tokom skladištenja, rukovanja ili uklanjanja otpada;

b) za kontrolu zaštite zdravlja i dobrobiti životinja i zaštite zdravlja bilja koje imaju uticaj na zdravlje ljudi, uključujući i mjere utvrđene programom monitoringa zoonoza i njihovih uzročnika.

2. Subjekat poslovanja u primarnoj proizvodnji koji obavlja djelatnost uzgoja, sakupljanja ili lova životinja ili koji obavlja djelatnost proizvodnje primarnih proizvoda životinjskog porijekla, prema potrebi, mora da sprovodi sljedeće mjere:

a) da čisti sve prostorije i objekte koje koristi u primarnoj proizvodnji sa pratećim djelatnostima uključujući i prostorije i objekte za skladištenje i rukovanje hranom za životinje i da prema potrebi vrši dezinfekciju nakon čišćenja;

b) da čisti opremu, posude/kontejnere, sanduke, vozila, ribolovne plovne objekte i da prema potrebi vrši dezinfekciju nakon čišćenja;

c) da obezbijedi da životinje koje se upućuju na klanje i životinje namijenjene za proizvodnju/uzgoj budu čiste;

d) da koristi vodu za piće ili čistu vodu, radi sprječavanja kontaminacije, prema potrebi;

e) da obezbijedi da lica koja rukuju hranom ne boluju od bolesti koja se može prenijeti hranom, koja su kliconoše i imaju inficirane rane ili dijareju;

f) da spriječi da životinje i štetočine ne uzrokuju kontaminaciju, koliko god je to moguće;

g) da skladišti i rukuje otpadom i opasnim materijama na način kojim se sprječava kontaminacija;

h) da spriječi unošenje i širenje zaraznih bolesti, koje se hranom mogu prenijeti na ljude, preduzimanjem mjera predostrožnosti prilikom dovođenja novih životinja i da prijavi veterinaru sumnju na izbijanje bolesti;

i) da uzima u obzir rezultate svih analiza izvršenih na uzorcima uzetim od životinja ili na drugim uzorcima koji su od značaja za zdravlje ljudi;

j) da upotrebljava dodatke hrani za životinje i veterinarske lijekove u skladu sa posebnim propisima.

3. Subjekat poslovanja u primarnoj proizvodnji koji obavlja djelatnost proizvodnje ili sakupljanja biljnih proizvoda, prema potrebi, mora da sprovodi sljedeće mjere:

a) da održava čistim prostorije, opremu, posude/kontejnere, sanduke, vozila i brodova, i da prema potrebi vrši dezinfekciju nakon čišćenja;

b) da obezbijedi higijenske uslove proizvodnje, transporta i skladištenja biljnih proizvoda i čistoću biljnih proizvoda, prema potrebi;

c) da koristi vodu za piće ili čistu vodu za sprječavanje kontaminacije biljnih proizvoda, prema potrebi;

d) da obezbijedi da hranom rukuju lica koja ne boluju od bolesti koja se može prenijeti hranom, koja su kliconoše i imaju inficirane rane ili dijareju;

e) da spriječi da životinje i štetočine uzrokuju kontaminaciju hrane, koliko god je to moguće;
f) da skladišti i rukuje otpadom i opasnim materijama na način kojim se sprječava kontaminacija;

g) da uzima u obzir rezultate svih analiza izvršenih na uzorcima uzetim od bilja ili na drugim uzorcima koji su od značaja za zdravlje ljudi;

h) da upotrebljava sredstva za zaštitu bilja i biocide u skladu sa posebnim propisom.

4. Oprema, prevozna sredstva i/ili kontejneri koji se upotrebljavaju pri berbi, prevozu ili skladištenju jedne od supstanci ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije utvrđene propisom o informisanju potrošača o hrani ne smiju se upotrebljavati za berbu, prevoz ili skladištenje bilo koje hrane koja ne sadrži tu supstancu ili proizvod, osim ako su ta oprema, prevozna sredstva i/ili kontejneri očišćeni i ako je pregledom utvrđeno da nema nikakvih vidljivih ostataka te supstance ili proizvoda.

II Evidencija

5. Subjekt poslovanja u primarnoj proizvodnji dužan je da radi kontrole i praćenja opasnosti, vodi evidencije o preduzetim mjerama u skladu sa vrstom i obimom djelatnosti koju obavlja.

6. Subjekt poslovanja u primarnoj proizvodnji koji obavlja djelatnost uzgoja životinja ili proizvodnje primarnih proizvoda životinjskog porijekla, dužan je da uspostavi dobru higijensku praksu i vodi evidencije o:

a) vrsti i porijeklu hrane kojom hrani životinje;

b) veterinarskim lijekovima ili drugim tretmanima kojima su bile podvrgnute životinje, datumu primjene terapije, datumu prekida terapije i karenci;

c) pojavama bolesti koje mogu da utiču na bezbjednost hrane životinjskog porijekla;

d) rezultatima svih analiza koje su izvršene na uzorcima uzetim od životinja ili drugim uzorcima uzetim u dijagnostičke svrhe, koji su od značaja za zdravlje ljudi;

e) o izvršenim pregledima na životinjama ili proizvodima životinjskog porijekla.

7. Subjekt poslovanja koji proizvodi ili bere biljne proizvode, dužan je da uspostavi dobru higijensku praksu i da vodi evidencije o:

a) upotrebi sredstava za zaštitu bilja i biocida;

b) pojavi štetočina ili bolesti koje mogu uticati na bezbjednost proizvoda biljnog porijekla;

c) o izvršenim analizama na uzorcima bilja ili drugim uzorcima koji su od značaja za zdravlje ljudi.

OPŠTI I POSEBNI ZAHTJEVI ZA SVE FAZE PROIZVODNJE, PRERADE ILI DISTRIBUCIJE HRANE U SVIM FAZAMA NAKON PRIMARNE PROIZVODNJE

DIO 1

Opšti zahtjevi koje mora da ispunjavaju prostorije u kojima se posluje hranom

1. Prostorije u kojima se posluje hranom moraju se održavati u čistom i dobrom stanju.
2. Raspored, veličina i položaj prostorija u kojima se rukuje hranom treba da bude takav da:
 - a) obezbijedi odgovarajuće održavanje, čišćenje i/ili dezinfekciju, sprječavanje ili smanjenje kontaminacije putem vazduha, odgovarajući radni prostor koji omogućava higijensko sprovođenje poslova;
 - b) spriječi nakupljanje prljavštine, kontakt sa toksičnim materijalima, padanje čestica u hranu i stvaranje kondenzacije ili neželjene plijesni na površinama;
 - c) omogući primjenu dobre higijenske prakse pri rukovanju hranom, uključujući zaštitu od kontaminacije i naročito, suzbijanje štetočina; i
 - d) obezbijedi odgovarajuće rukovanje i skladištenje hrane na kontrolisanoj temperaturi, sa dovoljno kapaciteta za održavanje hrane na odgovarajućoj temperaturi koja se može pratiti i prema potrebi, zapisivati.
3. Prostorije u kojima se posluje hranom treba da:
 - a) imaju odgovarajući broj toaleta sa tekućom vodom koji su priključeni na odvodni sistem, koji nijesu otvoreni prema prostorima u kojima se rukuje hranom;
 - b) imaju obezbijeđen odgovarajući broj umivaonika za pranje ruku, smještenih na odgovarajućim mjestima sa toplom i hladnom tekućom vodom, sredstvima za pranje i higijensko sušenje ruku, a oprema za pranje hrane treba da je odvojena od opreme za pranje ruku;
 - c) imaju obezbijeđenu odgovarajuću i dovoljnu prirodnu ili vještačku ventilaciju koja onemogućava protok vazduha iz kontaminiranog u čisti dio sa tim da je sistem za ventilaciju izrađen na način da filteri i drugi dijelovi koji se moraju čistiti ili mijenjati budu lako dostupni;
 - d) imaju odgovarajuće prirodno i/ili vještačko osvjetljenje;
 - e) imaju sistem za odvod otpadnih voda tako projektovan i izgrađen da se izbjegne opasnost od kontaminacije, a ako su odvodni kanali u cjelosti ili djelimično otvoreni, treba da su tako projektovani da se obezbijedi da voda ne teče iz kontaminiranog područja prema čistom području ili u čisto područje, posebno u područje u kojima se rukuje hranom koja bi mogla predstavljati opasnost za krajnjeg potrošača;
 - f) imaju u sanitarnim prostorijama odgovarajuću prirodnu ili vještačku ventilaciju;
 - g) imaju odgovarajući garderobni prostor za zaposlene, prema potrebi.
4. Sredstva za čišćenje i dezinfekciju mogu se skladištiti u prostorijama u kojima se ne posluje hranom.
5. Opšti zahtjevi za prostorije u kojima se posluje hranom utvrđeni ovim dijelom primjenjuju se na sve prostorije u kojima se rukuje hranom, osim prostorija iz dijela 3 ovog priloga.

DIO 2

Posebni zahtjevi za prostorije u kojima se priprema, obrađuje ili prerađuje hrana

1. Prostorije u kojima se priprema, obrađuje ili prerađuje hrana, osim prostorija za konzumiranje hrane i prostorija iz dijela 3 ovog Priloga, uključujući prostore u transportnim sredstvima, treba da su izgrađene i opremljene na način kojim se obezbjeđuje sprovođenje dobre higijenske prakse pri rukovanju hranom i zaštite od kontaminacije između i tokom pojedinih radnji.

U prostorijama iz stava 1 ovog dijela treba da:

 - a) su podne površine izrađene od nepropustljivog, neupijajućeg, perivog i netoksičnog materijala, ili drugog materijala za koji subjekat u poslovanju hranom dokaže da je odgovarajući, odnosno primjereni materijal i da je jednostavan za čišćenje i dezinfekciju, da ima odgovarajući nagib prema odvodnim kanalima i da se održava u dobrom stanju,
 - b) su zidne površine izrađene od nepropustljivog, neupijajućeg, perivog i netoksičnog materijala, imaju glatku površinu do visine koja odgovara radnjama koje se obavljaju, ili drugog materijala za koji subjekat u poslovanju hranom dokaže da je jednostavan za čišćenje radi održavanja u čistom stanju;

c) su plafoni (ili unutrašnje krovne konstrukcije) i konstrukcije na plafonu tako izvedene i izgrađene tako da se spriječi kondenzacija, rast neželjenih plijesni i padanje čestica u hranu;

d) su prozori i drugi otvori izgrađeni da sprječavaju nakupljanje nečistoća i da se mogu otvoriti prema spoljašnjoj sredini, treba da imaju zaštitne mreže koje sprječavaju ulazak insekata i koje se lako skidaju i čiste, a ukoliko bi otvaranje prozora moglo dovesti do kontaminacije tokom proizvodnje prozori treba da budu zatvoreni i blokirani;

e) su vrata jednostavna za čišćenje i dezinfekciju prema potrebi, izrađena od nepropustljivog, neupijajućeg, perivog i netoksičnog materijala, ili drugog materijala za koji subjekat u poslovanju hranom dokaže da je upotrijebljeni materijal primjeren;

f) su površine (uključujući i površine opreme) u prostorima u kojima se rukuje hranom, a posebno one koje dolaze u kontakt sa hranom izrađene od glatkog, perivog i netoksičnog materijala, otpornog na koroziju, ili drugog materijala za koji subjekat u poslovanju hranom dokaže da je upotrijebljeni materijal primjeren i jednostavan za čišćenje i prema potrebi dezinfekciju radi održavanja u dobrom stanju.

2. Prostorije iz stava 1 ovog dijela treba da imaju odgovarajući prostor za skladištenje radnog pribora i opreme, za čišćenje i dezinfekciju koji je izrađen od materijala otpornog na koroziju, koji se lako čisti i ima obezbijeđen dovod tople i hladne vode, prema potrebi.

3. Prostorije iz stava 1 ovog dijela, prema potrebi, treba da imaju odgovarajuće uslove za pranje hrane na način da svaki sudoper ili druga oprema za pranje hrane ima odgovarajući dovod tople i/ili hladne vode u skladu sa dijelom 7 ovog priloga, koja se mora redovno čistiti i prema potrebi, dezinfikovati.

4. Posebni zahtjevi iz st. 1, 2 i 3 ovog dijela ne primjenjuju se na prostorije iz dijela 3 ovog priloga.

DIO 3

Posebni zahtjevi za pokretne i/ili privremene prostorije (šatori, štandovi na tržnicama, pokretna vozila za prodaju), prostorije koje se koriste kao privatni stambeni objekti u kojima se redovno priprema hrana radi stavljanja na tržište i automati za prodaju

1. Pokretne i/ili privremene prostorije i prostorije koje se koriste kao privatni stambeni objekti u kojima se redovno priprema hrana radi stavljanja na tržište i automati za prodaju hrane moraju, biti smješteni, izgrađeni, očišćeni i održavani da se spriječi opasnost od kontaminacije, posebno od životinja ili štetočina.

2. Prostorije iz stava 1 ovog dijela treba da ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

a) da imaju obezbijeđen odgovarajući prostor za održavanje lične higijene (uključujući prostor za higijensko pranje i sušenje ruku, toalete i garderobni prostor), prema potrebi;

b) da se površine u kontaktu sa hranom održavaju u dobrom stanju, da su jednostavne za čišćenje i prema potrebi dezinfekciju, da su izrađene od glatkog perivog i netoksičnog materijala, otpornog na koroziju osim, ako subjekat poslovanja dokaže da su drugi upotrijebljeni materijali primjereni;

c) da imaju obezbijeđene uslove za čišćenje i dezinfekciju radnog pribora i opreme, prema potrebi;

d) da imaju odgovarajuće uslove za pranje hrane na higijenski način, ako se u okviru poslovanja hranom obavlja i čišćenje i pranje hrane;

e) da imaju obezbijeđenu dovoljnu količinu tople i/ili hladne vode za piće;

f) da imaju na raspolaganju odgovarajuće posude i/ili prostor za higijensko skladištenje i odlaganje opasnih i/ili nejestivih (tečnih ili čvrstih) proizvoda i otpada;

g) da imaju na raspolaganju odgovarajuću opremu za održavanje i praćenje temperaturnih zahtjeva za hranu;

h) daje hrana smještena tako da se izbjegne opasnost od kontaminacije u svim fazama rukovanja.

DIO 4

Transport

1. Transportna sredstva i/ili kontejneri i druge posude koji se upotrebljavaju za prevoz hrane moraju se redovno čistiti i održavati u dobrom stanju kako bi se hrana zaštitila od kontaminacije, a prema potrebi i moraju biti oblikovani i izrađeni na način kojim se omogućava čišćenje i/ili dezinfekcija.

2. Transportna sredstva i/ili kontejneri i druge posude ne smiju se upotrebljavati u druge svrhe osim za prevoz hrane radi sprječavanja kontaminacije.

3. Ukoliko se transportna sredstva i/ili kontejneri i druge posude koriste i za transport druge robe osim hrane ili za transport različite hrane, hrana treba da je na odgovarajući način odvojena, prema potrebi.

4. Hrana u rasutom stanju (tečnost, granule ili prašak) treba da se prevozi u posudama i/ili kontejnerima i/ili cistijernama namijenjenim isključivo za transport hrane koje moraju da budu označene na vidljivom mjestu oznakom "samo za hranu".

5. Izuzetno od tačke 4 ovog dijela tečna ulja ili masti koji su namijenjeni ili za koje je vjerovatno da će biti korišćeni za ishranu ljudi ("ulja ili masti") mogu se prevoziti plovnicima koji nisu namijenjene isključivo za prevoz hrane pod uslovom da:

1) se teret koji je prethodno prevožen u istoj opremi u plovnicima kojima će se prevoziti ulja i masti (u daljem tekstu: "prethodni teret") sastoji od materija/supstanci ili mješavine materija/supstanci datih u tabeli 1 ovog dijela;

2) se ulja ili masti prevoze u spremniku/posudi od nerđajućeg čelika ili u spremniku/posudi obloženoj epoksi smolom ili tehnički istovrsnim materijalom i pod uslovom da je neposredno prethodni teret bio hrana ili teret iz tabele 1; ili

3) se ulja ili masti prevoze u spremniku/posudi od drugih materijala od materijala iz tačke 2 ovog dijela i da su tri prethodna tereta prevožena u spremnicima/posudama bila hrana ili teret iz tabele 1.

Tabela 1

Materija/supstanca (isto značenje)	CAS br.
Sirćetna kiselina (etanska kiselina; metan karboksilna kiselina)	64-19-7
Anhidrid sirćetne kiseline (anhidrid etanske kiseline)	108-24-7
Aceton (dimetilketon; 2-propanon)	67-64-1
Kisela ulja i destilati masnih kiselina - iz biljnih ulja i masti i/ili njihovih mješavina i iz životinjskih masti i ulja i masti i ulja morskih životinja	-
Amonijum hidroksid (amonijum hidrat; orastvor amonijaka; aqua ammonia)	1336-21-6
Amonijum polifosfat	68333-79-9 i 10124-31-9
Životinjska ulja i masti, ulja i masti morskih životinja i biljna i hidrogenizovana ulja i masti prema MEPC.2/Okr. Međunarodne pomorske organizacije.	-
Benzil alkohol (samo farmaceutske čistoće i za reagense)	100-51-6
N-butil acetat	123-86-4
Sek-butil acetat	105-46-4
Terc-butil acetat	540-88-5
Rastvor amonijum nitrata	6484-52-2
Kalcijum amonijum nitrat	15245-12-2
Rastvor kalcijum hlorida	10043-52-4
Kalcijum nitrat	10124-37-5
Kalcijum (II) nitrat dihidrat	35054-52-5
Kalcijum nitrat tetrahidrat	13477-34-4
Cikloheksan (heksametilen; heksanaften; heksahidrogenbenzen)	110-82-7
Ekspandirano sojino ulje (sa minimalno 7% i maksimalno 8% sadržaja kiseonika oksirana)	8013-07-8
Etanol (etilni alkohol)	64-17-5

Etil acetat (sirćetni eter; sirćetni ester; sirćetna nafta)	141-78-6
2-etilheksanol (2-etilheksil alkohol)	104-76-7
Etil tercijarni butil eter	637-92-3
Masne kiseline	
Arahidna kiselina (eikozanska kiselina)	506-30-9
Behenska kiselina (dokožanska kiselina)	112-85-6
Maslačna kiselina (n-butirična kiselina; butanska kiselina; etil octena kiselina; propil mravlja kiselina)	107-92-6
Kaprinska kiselina (n-dekanska kiselina)	334-48-5
Kaprionska kiselina (n-heksanska kiselina)	142-62-1
Kaprilna kiselina (n-oktanska kiselina)	124-07-2
Eruka kiselina (cis 13-dokoženska kiselina)	112-86-7
Heptanska kiselina (n-heptanska kiselina)	111-14-8
Laurinska kiselina (n-dodekanska kiselina)	143-07-7
Lauroleinska kiselina (dodekanska kiselina)	4998-71-4
Linolna kiselina (9,12-oktadekadienska kiselina)	60-33-3
Linoleinska kiselina (9,12,15-oktadekatrienska kiselina)	463-40-1
Miristinska kiselina (n-tetradekanska kiselina)	544-63-8
Miristoleinska kiselina (n-tetradekanska kiselina)	544-64-9
Oleinska kiselina (n-oktadekanska kiselina)	112-80-1
Palmitinska kiselina (n-heksadekanska kiselina)	57-10-3
Palmitoleinska kiselina (cis-9-heksadekanska kiselina)	373-49-9
Pelargonska kiselina (n-nonanska kiselina)	112-05-0
Ricinoleinska kiselina (cis-12-hidroksi oktadek-9-enska kiselina; kiselina ricinusova ulja)	141-22-0
Stearinska kiselina (n-oktadekanska kiselina)	57-11-4
Valerenska kiselina (n-pentanska kiselina; valerijanska kiselina)	109-52-4
Esteri masnih kiselina - bilo koji ester dobijen kombinacijom bilo kojih navedenih masnih kiselina sa bilo kojim navedenim masnim alkoholima ili sa metanolom ili etanolom. Primjeri su:	
Butil miristat	110-36-1
Cetil stearat	110-63-2
Oleil palmitat	2906-55-0
Metil laurat (metil dodekanoat)	111-82-0
Metil oleat (metil oktadecenoat)	112-62-9
Metil palmitat (metil heksadekanoat)	112-39-0
Metil stearat (metil oktadekanoat)	112-61-8
Masni alkoholi:	

Butil alkohol (1-butanol; butirni alkohol)	71-36-3
Kaproil alkohol (1-heksanol; heksil alkohol)	111-27-3
Kapril alkohol (1-n-oktanol; heptil karbinol)	111-87-5
Cetil alkohol (alkohol C-16; 1-heksadekanol; cetilni alkohol; palmitil alkohol; n- primarni heksadecil alkohol)	36653-82-4
Decil alkohol (1-dekanol)	112-30-1
Enantil alkohol (1-heptanol; heptil alkohol)	111-70-6
Lauril alkohol (n-dodekanol; dodecil alkohol)	112-53-8
Miristil alkohol (1-tetradekanol; tetradekanol)	112-72-1
Nonil alkohol (1-nonanol; pelargonski alkohol; oktil karbinol)	143-08-8
Oleil alkohol (oktadecenol)	143-28-2
Stearil alkohol (1-oktadekanol)	112-92-5
Tridecil alkohol (1-tridekanol)	112-70-9
Mješavine masnih alkohola:	
Lauril miristil alkohol (mješavina C12 – C14)	
Cetil stearil alkohol (mješavina C16 – C18)	
Mravlja kiselina (metanojska kiselina; vodionična karboksilna kiselina)	64-18-6
Fruktoza	57-48-7 i 30237-26-4
Glicerol (glicerin; glicerin; propan-1,2,3-triol)	56-81-5
Glikoli:	
1,3-butandiol (1,3-butilenglikol)	107-88-0
1,4-butandiol (1,4-butilenglikol)	110-63-4
Heptan (komercijalne čistoće)	142-82-5
Heksan (tehničke čistoće)	110-54-3 i 64742-49-0
Vodionik peroksid	7722-84-1
Izobutanol (2-metil-1-propanol)	78-83-1
Izobutil acetat (2-metilpropil acetat)	110-19-0
Izodekanol – (izodecil alkohol)	25339-17-7
Izononanol (izononil alkohol)	27458-94-2
Izooktanol (izooktil alkohol)	26952-21-6
Izopropanol (propan-2-ol; izopropil alkohol; IPA)	67-63-0
Kaolinit u obliku kaše	1332-58-7
Limonen (dipenten)	138-86-3
Otopina magnezijeva klorida	7786-30-3
Metanol (metil alkohol)	67-56-1

Metilacetat	79-20-9
Metil etil keton (2-butanon)	78-93-3
Metil izobutil keton (4-metil-2-pentanon)	108-10-1
Metil tercijarni butil eter (MTBE)	1634-04-4
Melasa, proizvedena konvencionalnom preradom šećera od šećerne trske, šećerne repe, agruma ili sirka	-
Parafin (jestivi)	8002-74-2 i 63231-60-7
Pentan	109-66-0
Fosforna kiselina (ortofosforna kiselina)	7664-38-2
Polipropilen glikol (molekularne težine veće od 400)	25322-69-4
Voda za piće	7732-18-5
Rastvor kalijum hidroksida	1310-58-3
N-propil acetat	109-60-4
Propil alkohol (propan-1-ol; 1-propanol)	71-23-8
Propilen glikol (1,2-propilen glikol; propan-1,2-diol; 1,2-dihidroksipropan; monopropilen glikol (mpg); metil glikol)	57-55-6
1,3-propandiol (1,3-propilen glikol; trimetilen glikol)	504-63-2
Tetrameri propilena	6842-15-5
Rastvor natrijum hidroksida (kaustična soda, natrijeva lužina)	1310-73-2
Rastvor natrijum silikata (vodenog stakla)	1344-09-8
Rastvor sorbitola (d-sorbitol; heksahidratni alkohol; d-sorbit)	50-70-4
Sumporna kiselina	7664-93-9
Nefrakcionisane masne kiseline od biljnih ulja i masti, ulja i masti morskih životinja i životinjskih ulja i masti i/ili njihove mješavine, pod uslovom da su njihovi izvori jestive vrste masti i ulja	-
Nefrakcionisani masni alkoholi od biljnih ulja i masti, ulja i masti morskih životinja i životinjskih ulja i masti i/ili njihove mješavine, pod uslovom da su njihovi izvori jestive vrste masti i ulja	-
Nefrakcionisani masni esteri od biljnih ulja i masti, ulja i masti morskih životinja i životinjskih ulja i masti i/ili njihove mješavine, pod uslovom da su njihovi izvori jestive vrste masti i ulja	-
Rastvori uree i amonijum nitrata (UAN)	-
Bijela mineralna ulja	8042-47-5

6. Prevoz u plovnim objektima rasutih ulja ili masti koji se neće dalje prerađivati dozvoljen je u spremnicima/posudama koje nijesu namijenjene isključivo za prevoz hrane pod uslovom:

1) da je spremnik/posuda izrađen od nehrđajućeg čelika ili obložen epoksi smolom ili tehnički istovrsnim materijalom;

2) da su tri prethodna tereta prevožena u spremniku/posudi bila hrana.

7. Dokumentacija sa dokazima o tri prethodna tereta prevožena u spremnicima/posudama i postupcima čišćenja izvršenog između prevoza tih tereta, a ako je teret bio pretovaren i dokumentacija sa dokazima da je prevoz rasutog ulja ili masti bio u skladu sa tačkom 5 ovog

dijela tokom prethodnog prevoza i o postupku čišćenja izvršenog između prevoza tih tereta na drugom plovilu treba da se čuva.

8. Ako se transportna sredstva i/ili kontejneri i druge posude koriste i za transport druge robe osim hrane ili za transport različite hrane, treba da se detaljno očiste između pojedinih utovara/istovara, radi sprečavanja kontaminacije.

9. Hrana u transportnim sredstvima i/ili kontejnerima mora biti zaštićena radi sprečavanja kontaminacije na najmanju moguću mjeru.

10. Transportna sredstva i/ili kontejneri koji se koriste za prevoz hrane moraju biti takvi da se hrana u njima može održavati na odgovarajućoj temperaturi koja se može pratiti, prema potrebi.

DIO 5

Zahtjevi za opremu

1. Oprema, predmeti i pribor sa kojima hrana dolazi u kontakt treba da su:

a) detaljno očišćeni i dezinfikovani prema potrebi;

b) izrađeni od odgovarajućeg materijala i da se održavaju u dobrom stanju i da se opasnost od kontaminacije smanji na najmanju moguću mjeru, osim posuda i ambalaže za jednokratnu upotrebu;

c) postavljeni tako da omogućavaju čišćenje opreme i okolnog prostora.

2. Na opremi mora da bude postavljen odgovarajući kontrolni uređaj u zavisnosti od tehnoloških zahtjeva proizvodnje, prema potrebi.

3. Ako se za sprečavanje korozije opreme i kontejnera koriste hemijska sredstva ta sredstva se moraju koristiti na način kojim se sprječava kontaminacija.

DIO 6

Preraspodjela hrane

Subjekt u poslovanju hranom može preraspodjeljivati hranu za potrebe doniranja hrane pod sljedećim uslovima:

a) subjekat u poslovanju hranom dužan je da rutinski provjeri da li je hrana za koju je odgovoran pogodna za ishranu ljudi i/ili nije štetna za zdravlje ljudi, u skladu sa zakonom, i ako provjerom potvrdi bezbjednost hrane može izvršiti preraspodjelu hrane, u skladu sa tačkom b) ovog dijela, na koju se u skladu sa propisom o informisanju potrošača o hrani:

— primjenjuje navođenje „upotrijebiti do” datuma, prije tog datuma;

— primjenjuje navođenje datuma minimalnog roka trajanja, do tog datuma i nakon njega, ili,

— ne zahtijeva se navođenje datuma minimalnog roka trajanja.

b) Subjekt u poslovanju hranom iz tačke a) ovog dijela dužan je da procijeni da li je hrana štetna za zdravlje i/ili pogodna za ishranu ljudi, uzimajući u obzir najmanje sledeće:

— datum minimalnog roka trajanja ili „upotrijebiti do” datum, vodeći računa da je preostali rok trajanja dovoljan za bezbjednu preraspodjelu i upotrebu od strane krajnjeg potrošača;

— cjelovitost ambalaže, ako je to primjenljivo;

— propisane zahtjeve skladištenja i prevoza, uključujući propisane temperaturne zahtjeve;

— datum zamrzavanja u skladu sa propisom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla, ako je to primjenljivo;

— organoleptička svojstva proizvoda (boja, miris, ukus, konzistencija);

— obezbjeđivanje sledljivosti u skladu sa propisom o zahtjevima za sledljivost hrane životinjskog porijekla za proizvoda životinjskog porijekla.

DIO 7

Otpaci od hrane

1. Otpaci od hrane, nejestivi nusproizvodi i drugi otpad treba da se otklanjaju iz prostora u kojima se nalazi hrana radi izbjegavanja nagomilavanja.

2. Otpaci od hrane, nejestivi nusproizvodi i drugi otpad treba da se odlažu u kontejnere odnosno posude koji se mogu zatvoriti ili druge vrste kontejnera ili posuda, za koje subjekat u poslovanju hranom dokaže da su jednostavni za čišćenje i dezinfekciju, prema potrebi i da se održavaju u dobrom stanju.

3. Skladištenje i zbrinjavanje otpadaka od hrane, nejestivih nusproizvoda i drugog otpada može da se vrši u prostorima za otpad koji su izgrađeni na način kojim se obezbjeđuje njihovo detaljno čišćenje i zaštita od ulaska životinja i štetočina.

4. Otpaci od hrane, nejestivi nusproizvodi i drugi otpad treba da se ukloni iz prostorija u kojima se nalazi hrana na higijenski i ekološki prihvatljiv način, u skladu sa zakonom radi izbjegavanja kontaminacije.

DIO 8

Snabdjevanje vodom

1. U objektu u kojem se vrši proizvodnja, prerada i distribucija hrane mora:

a) biti obezbijeđena dovoljna količina vode za piće kako bi se spriječila kontaminacija hrane;
b) se koristiti čista voda za pranje cijelih proizvoda ribarstva, a čista morska voda za pranje školjki, bodljivožaca, plaštaša i morskih puževa.

2. Radi sprečavanja kontaminacije hrane moraju se obezbijediti odgovarajući uređaji i postupci za snabdjevanje vodom.

3. Ako se koristi voda koja nije za piće (protivpožarnu zaštitu, proizvodnju pare, hlađenje i druge slične svrhe), treba da se obezbijedi njeno proticanje posebnim cjevovodom koji ne smije biti spojen sa sistemom za vodu za piće i ne smije oticati u taj sistem.

4. Reciklirana voda koja se koristi u preradi ili se koristi kao sastojak hrane ne smije predstavljati opasnost od kontaminacije i mora odgovarati zahtjevima kvaliteta vode za piće, osim ako kvalitet vode ne može uticati na bezbjednost hrane u njenom konačnom obliku.

5. Led koji dolazi u kontakt sa hranom ili koji može kontaminirati hranu mora biti napravljen od vode za piće ili, ako se upotrebljava za rashlađivanje cjelih proizvoda ribarstva od čiste vode i mora biti skladišten na način koji će ga štititi od kontaminacije.

6. Para koja se koristi u direktnom kontaktu sa hranom ne smije da sadrži supstance koje mogu da predstavljaju opasnost za zdravlje ili koje mogu da kontaminiraju hranu.

7. Ako se hrana termički obrađuje u hermetički zatvorenim posudama, mora se obezbijediti da voda koja se koristi za hlađenje posuda nakon termičke obrade ne bude izvor kontaminacije hrane.

DIO 9

Zahtjevi za hranu

1. Subjekat u poslovanju hranom može da koristi sirovine ili sastojke, ili drugi materijal, osim živih životinja u preradi proizvoda koje nijesu kontaminirane parazitima, patogenim mikroorganizmima, toksičnim, raspadnutim ili drugim stranim supstancama u mjeri da je podesan za ishranu ljudi.

2. Sirovine i svi sastojci koji se koriste za pripremu hrane treba da se skladište u objektima u kojima se posluje hranom i da se čuvaju u odgovarajućim uslovima koji sprječavaju nastanak promjena na hrani i štite ih od kontaminacije.

3. U svim fazama proizvodnje, prerade i prometa hrana mora biti zaštićena od svake kontaminacije koja bi je mogla učiniti štetnom po zdravlje ljudi.

4. Subjekat u poslovanju hranom mora da sprovodi odgovarajuće postupke zaštite od štetočina i uspostavi odgovarajuće postupke kojim se sprječava domaćim životinjama pristup mjestima na kojima se vrši priprema, skladištenje ili rukovanje hranom.

5. Sirovine, sastojci, polupreradeni i gotovi proizvodi koji mogu da predstavljaju podlogu za razmnožavanje patogenih mikroorganizama ili stvaranje toksina, treba da se drže na temperaturama koje će onemogućiti nastajanje rizika za zdravlje ljudi i ne smije se prekidati lanac hlađenja.

6. Izuzetno od stava 5 ovog dijela, rukovanje hranom tokom pripreme, transporta, skladištenja, izlaganja i posluživanja može se vršiti u kratkim i ograničenim vremenskim periodima bez kontrolisane temperature, ukoliko ne predstavlja rizik za zdravlje ljudi.

7. Subjekat u poslovanju hranom koji proizvodi ili pakuje prerađenu hranu treba da u odgovarajućim prostorijama, odvojeno skladišti sirovine od prerađenih proizvoda, i da obezbijedi rashladne uređaje odnosno hladnjače sa dovoljno odvojenog prostora za skladištenje.

8. Kada hrana treba da se čuva ili posluži na niskim temperaturama ta hrana se mora nakon zadnje faze termičke obrade ili zadnje faze pripreme što je moguće prije ohladiti, na temperaturi koja ne predstavlja rizik po zdravlje ljudi.

9. Hrana se mora odmrzavati na način kojim se obezbjeđuje da ne dođe do razvoja patogenih mikroorganizama ili stvaranja toksina u hrani, a tečnost od odmrzavanja mora se odvoditi na način kojim se sprječava kontaminacija i rizik po zdravlje ljudi.

10. Opasne i/ili nejestive supstance, uključujući i hranu za životinje, moraju biti na odgovarajući način označene i uskladištene u odvojene prostorije ili kontejnere.

11. Oprema, prevozna sredstva i/ili kontejneri koji se upotrebljavaju za preradu, rukovanje, prevoz ili skladištenje jedne od supstanci ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije utvrđenih propisom o informisanju potrošača o hrani ne smiju se upotrebljavati za preradu, rukovanje, prevoz ili skladištenje bilo koje hrane koja ne sadrži tu supstancu ili proizvod, osim ako su ta oprema, prevozna sredstva i/ili kontejneri očišćeni i ako je pregledom utvrđeno da nema nikakvih vidljivih ostataka te supstance ili proizvoda.

DIO 10

Pakovanje i ambalažiranje hrane

1. Pakovanje i ambalažiranje hrane može da se vrši materijalom koji ne smije biti izvor kontaminacije.

2. Materijal za pakovanje mora se skladištiti na način kojim se sprječava rizik od kontaminacije.

3. Pakovanje i ambalažiranje hrane mora se obavljati na način kojim se sprječava kontaminacija, a limenke i staklena ambalaža treba da budu čiste i neoštećene.

4. Materijal za pakovanje i ambalažiranje hrane, koji služi za višekratnu upotrebu, mora biti izrađen tako da se lako čisti i prema potrebi, dezinfikuje.

DIO 11

Termička obrada

1. Hrana koja se stavlja na tržište u hermetički zatvorenim posudama treba da je termički obrađena u slučaju prerade neprerađenog proizvoda ili dodatne prerade prerađenog proizvoda pri čemu se mora:

- a) svaki dio proizvoda zagrijati do određene temperature u određenom vremenskom periodu,
- b) spriječiti kontaminacija proizvoda tokom termičke obrade.

2. Subjekt u poslovanju hranom mora redovno da provjerava glavne parametre (temperaturu, pritisak, zatvorenost posude i mikrobiološke kriterijume), korišćenjem automatskih uređaja.

3. Termička obrada hrane obuhvata pasterizaciju, ultra visoku temperaturu ili sterilizaciju u skladu sa međunarodnim standardima.

Napomena: Dio 5 do 10 ovog priloga primjenjuju se na sve faze proizvodnje, prerade i distribucije hrane.

DIO 12

Kultura bezbjednosti hrane

1. Subjekt u poslovanju hranom dužan je da uspostavi, čuva i na zahtjev nadležnog organa stavi na uvid dokaze o odgovarajućoj kulturi bezbjednosti hrane ispunjavanjem sledećih zahtjeva:

- a) odgovorno obavljanje poslova odgovornih lica, u skladu sa tačkom 2 ovog dijela, i svih zaposlenih za bezbjednu proizvodnju i distribuciju hrane;
- b) usmjeravanje rada ka proizvodnji bezbjedne hrane i uključivanje svih zaposlenih u praksu obezbjeđivanja bezbjednosti hrane;
- c) informisanje svih zaposlenih o opasnostima za bezbjednost hrane i značaju bezbjednosti i higijene hrane;
- d) otvorena i jasna komunikacija između svih zaposlenih, unutar svake pojedinačne djelatnosti, uključujući komunikaciju o odstupanjima i očekivanjima;
- e) dostupnost dodatnih resursa za obezbjeđivanje bezbjednog i higijenskog rukovanja hranom.

2. Odgovorna lica treba da:

- a) obezbijede komunikaciju o podjeli obaveza i odgovornosti unutar svake pojedine djelatnosti subjekta u poslovanju hranom;
- b) održavaju efikasnost ispunjavanja svih zahtjeva higijene hrane, u slučaju kada se planiraju i uvode izmjene;

- c) provjeravaju blagovremenost i efikasnost uspostavljenih sistema kontrole i vođenja dokumentacije o samokontroli;
- d) obezbijede sprovođenje odgovarajućeg i kontinuiranog osposobljavanja zaposlenih lica, uključujući i lica za nadzor;
- e) obezbijede usaglašenost sa propisanim zahtjevima u okviru djelatnosti;
- f) obezbijede stalno unaprjeđivanje sistema upravljanja bezbjednošću hrane, ako je to primjenljivo, uzimajući u obzir nova naučna i tehnološka znanja i primjere najbolje prakse.“

Član 2

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

*U ovu Uredbu prenijeta je Regulatorna (EU) 2021/382 od 3. aprila 2021. o izmjeni priloga Regulative (EZ) br. 852/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća o higijeni hrane u pogledu upravljanja alergenima u hrani, preraspodjele hrane i kulture bezbjednosti hrane

Vlada Crne Gore

Broj:
Podgorica, _____ 2022. godine

**Predsjednik,
Dr Dritan Abazović**